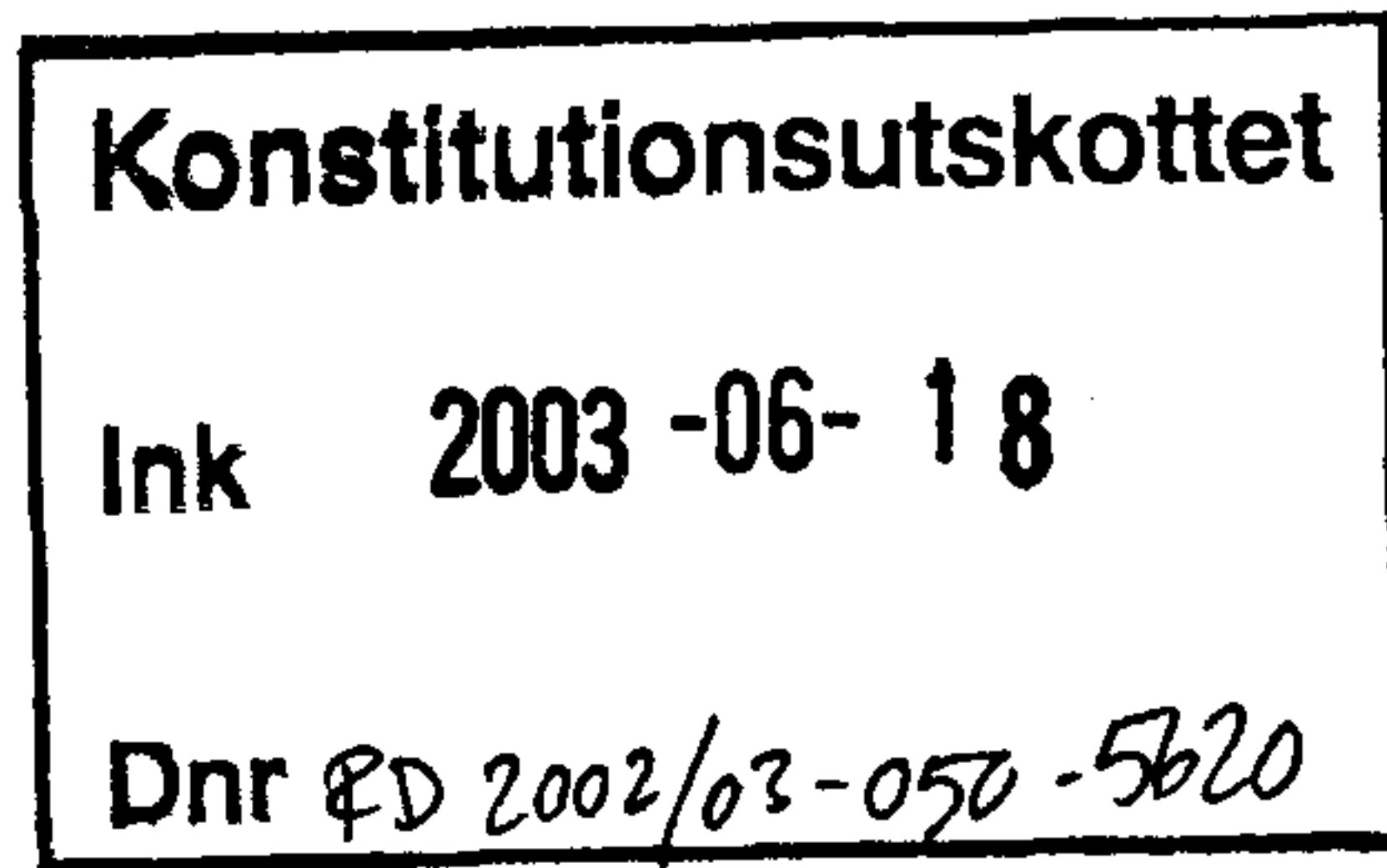

Stockholm 2003-06-18

Till Konstitutionsutskottet

Den 10 april 2003 beslöt riksdagen att säga nej till förslaget om en vald president i Europeiska rådet. Riksdagen fattade sitt beslut på förslag av det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet (2002/03: KUU1) som i sitt betänkande hade berett de institutionella frågorna inför utformningen av ett konstitutionellt fördrag för EU.

Diskussionen om en vald president hade föregåtts av att regeringen utan förankring i EU-nämnden hade fört fram detta förslag inför Allmänna rådets möte den 18-19 november 2002. Vid det EU-nämndsammanträde där frågan anmälades konstaterades att det inte fanns stöd i nämnden för förslaget. Bristen på förankring ledde till en granskning av regeringen företrädd av statsminister Göran Persson och utrikesminister Anna Lindh.

KU konstaterade i sitt granskningsbetänkande 2002/03:KU30 att statsministern och utrikesministern inte kunde undgå kritik för bristande samråd och förankring i denna fråga. Riksdagen godkände den 5 juni 2003 utskottets anmälan i denna fråga.

Trots att riksdagen mycket tydligt har tagit ställning i denna fråga framstår det i den europeiska debatten som att Sverige är en av tillskyndarna av en vald president i det Europeiska rådet. I de förhandlingar som har förts i framtidskonventet har detta varit en allmän uppfattning. Det grekiska ordförandeskapet i form av Greklands statsminister konstaterade vid besök i Stockholm under våren att utvecklingen i diskussionerna inför regeringskonferensen vad gäller en vald president gick i riktning mot vad han uppfattade som den svenska linjen. De europeiska media som under våren gjort sammanställningar över hur de olika länderna har förhållit sig till detta förslag har såvitt jag kunnat erfara utan undantag redovisat Sverige som ett av de länder som driver eller stöder förslaget om en vald president i Europeiska rådet.

Om det är så att den svenska regeringen efter EU-nämndens sammanträde i november och efter riksdagsbeslutet den 10 april har drivit den linje som Sveriges riksdag har fattat beslut om har man misslyckats med att göra den hörd.

Frågan om en vald president för Europeiska rådet skiljer ut sig från många andra som en stor och för det konstitutionella fördraget viktig fråga som påverkar maktbalansen

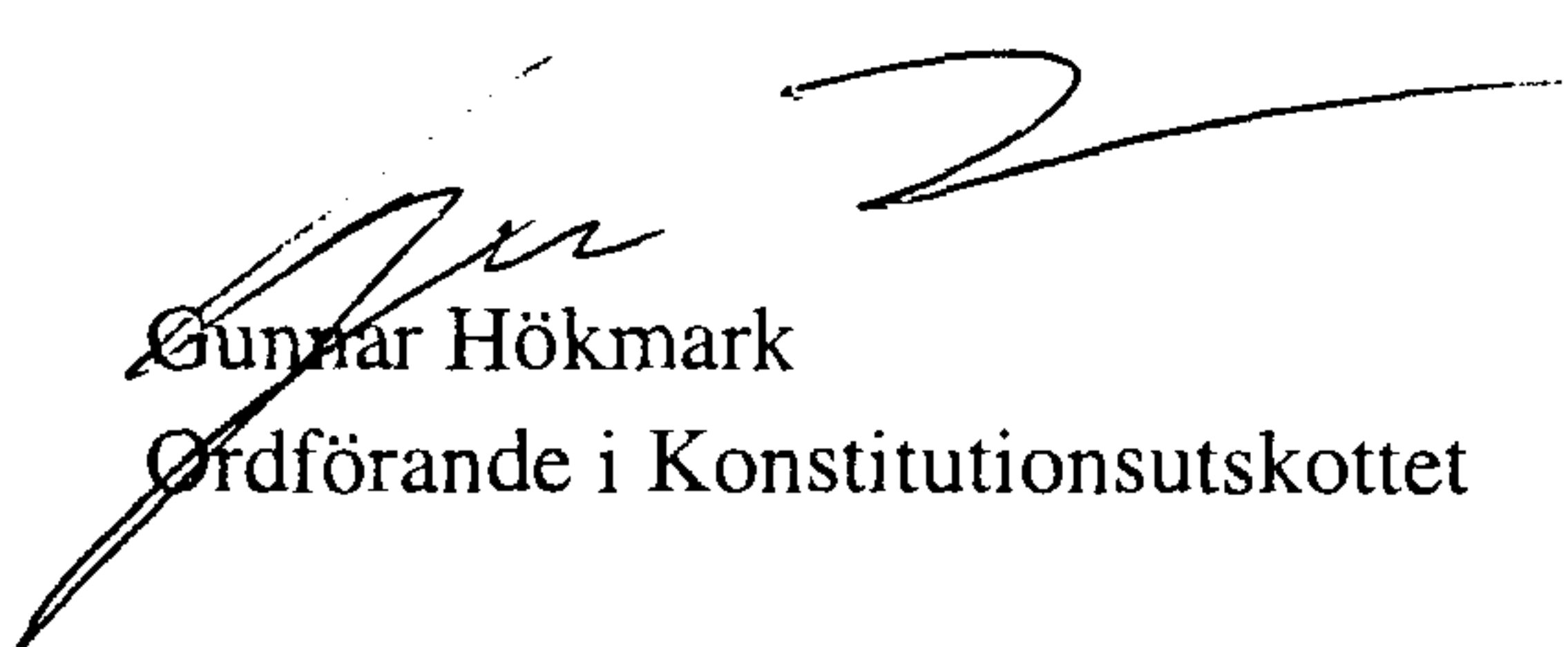
mellan de olika institutionerna inom EU. Därmed avgör förslaget i hög grad vilka konstitutionella principer som skall präglade samarbetet mellan medlemsländerna.

Detta var också skälet till att KUU och riksdagen valde att särskilt diskutera och fatta beslut i denna fråga. Det faktum att framtidskonventet har beslutat att föreslå en vald president är mot denna bakgrund ett misslyckande för svensk del. Om det är så att konventets förslag till en del beror på en felaktig uppfattning om Sveriges hållning är det misslyckandet desto allvarligare.

Om regeringen inte verkar i enlighet med riksdagens uppfattning i en stor och viktig fråga som denna urholkar man den representativitet som man själv hävdar ger Europeiska rådet och rådsinstitutionen dess demokratiska legitimitet. Om regeringen faktiskt går riksdagen emot eller underlåter att respektera riksdagens beslut medverkar man till ett demokratiskt underskott som inte beror på det europeiska samarbetets former utan på regeringens bristande respekt för av riksdagen fattade beslut. För att klargöra att regeringen inte kan driva egna uppfattningar i strid med vad riksdagen har fattat beslut om konstaterade KU i sitt granskningsbetänkande följande:

”Det är vidare uppenbart att detta förslag utan förankring har kommit att framstå som den svenska regeringens linje. Utskottet vill i detta sammanhang understryka att det knappast kan hävdas att regeringens företrädare i diskussioner som gäller utformningen av det konstitutionella fördraget kan försvara bristande förankring och stöd i Sveriges riksdag med att det är personliga uppfattningar som man därmed för fram. Man måste kunna förutsätta, både från riksdagens och från mottagarkretsens sida, att de uppfattningar som den svenska regeringens företrädare för fram i diskussioner med de övriga medlemsstaternas företrädare inte bara är personliga uppfattningar utan faktiskt uttrycker de ståndpunkter som Sverige som medlemsstat intar.” (Konstitutionsutskottets betänkande 2002/03:KU30)

Regeringens respekt för riksdagens beslut är självfallet av en avgörande betydelse för riksdagens ställning och för det svenska folkstyret. Mot denna bakgrund vill jag för konstitutionsutskottets granskning anmäla frågan om hur regeringens företrädare, främst statsminister Göran Persson och Anna Lindh, har agerat och agerar inför regeringskonferensen för att i denna fråga hävda den linje som Sveriges riksdag har beslutat. Granskningen bör avse hur regeringen har drivit den uppfattning som riksdagen har beslutat samt i vilken mån regeringens företrädare i olika sammanhang har drivit en uppfattning som står i strid med riksdagens beslut.

Gunnar Hökmark

Ordförande i Konstitutionsutskottet